

**Konsekvensutredning till förslaget om ändring i
Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd
om risker vid vissa typer av arbeten (AFS
2023:13), om gränsvärden för luftvägsexponering i
arbetsmiljön (AFS 2023:14) och medicinska
kontroller i arbetslivet (AFS 2023:15)**

Innehåll

1. Sammanfattning	4
2. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas.....	4
3. Vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas	5
4. Beskrivning av olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa.....	6
5. Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl.....	6
6 Beskrivning och beräkning av kostnader	7
6a. En beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för staten, kommuner och regioner.....	7
6b. En beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för företag och andra enskilda.....	7
Generell förändring som föreslås	10
Då gäller föreskrifterna	11
Definitioner	11
Tillstånd för rivning och sanering	11
Ansökan om tillstånd - Forskning, utveckling och analys och bearbetning och behandling	12
Prioritering av rivning och sanering	12
Anmälan om rivning och sanering.....	13
Allmänna åtgärder.....	13
Grundläggande utbildning.....	13
Allmän utbildning.....	15
Undersökning och riskbedömning.....	16
Förebyggande av dammspridning.....	17
Personlig skyddsutrustning och hygien.....	17
Särskild utbildning	18
Förebyggande av dammspridning vid rivning och sanering.....	20
Medicinska kontroller	21
Exponeringsregister.....	23
Krav från asbestdirektivet som implementeras i andra föreskrifter.....	24
Sänkning av luftgränsvärdet	24
Justering av föreskrifterna om medicinska kontroller.....	24
6 c. Sammanfattning av kostnadskonsekvenser	24
7. En beräkning av berörda arbetstagare, uppdelat på män och kvinnor och antal företag.....	25
8. En beskrivning och om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges ovan under avsnitt 6.....	26

9. En redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte.....	26
10. En bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser och samrådsmöten.	26
11. En beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas	27
12. Om förslaget rör kommuner eller regioner ska KU innehålla en bedömning av om förslaget inskränker den kommunala självstyrelsen. Om förslaget innebär en sådan inskränkning ska överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas (8 § KUF).....	27
13. Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	27
14. Om ett förslag till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt går utöver direktivets miniminivå ska skälen för detta anges.....	27
15. Uppgift om de bemyndiganden som Arbetsmiljöverkets beslutanderätt grundar sig på.....	28
16. Kontaktpersoner på Arbetsmiljöverket	28

1. Sammanfattning

Den 22 november 2023 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd av arbetstagare mot risker relaterade till exponering för asbest i arbetet. Medlemsländerna ska senast den 21 december 2025 implementera dessa förändringar i nationell lagstiftning.

Arbetsmiljöverket har tagit fram förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13) tredje kapitlet om arbete med risk för exponering för asbest, om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön (AFS 2023:14) och om medicinska kontroller i arbetslivet (AFS 2023:15) sjätte kapitlet om fibrosframkallande damm – med krav på tjänstbarhetsintyg. I dessa föreskrifter kommer implementering av EU-direktivet att ske.

Direktivet medför en sänkning av luftgränsvärdet för asbest från nuvarande gränsvärde på 0,1 fiber/cm³ till 0,01 fiber/cm³.

Utöver sänkning av gränsvärde föreslås ändringar i många av paragraferna i AFS 2023:13 tredje kapitel om arbete med risk för exponering för asbest. De förändringarna som Arbetsmiljöverket bedömer ger störst kostnadsökningar är

- införande av grundläggande utbildningen för arbetstagare som kan exponeras för asbestfibrer men inte själva arbetar med asbest eller asbesthaltigt material,
- att mer information ska skickas med i anmälan innan en rivning eller sanering av asbest, och
- att fler arbetstagare behöver genomgå medicinsk kontroll och få ett tjänstbarhetsintyg.

Förslaget kommer, med de antaganden och beräkningar som använts i denna konsekvensutredning, att innebära kostnadsökningar för berörda företag på totalt cirka 800 miljoner kronor. Totalkostnaden är hög men det beror på att kostnaden påverkar många företag. Kostnaderna är dock svåra att uppskatta. Beräkningarna bygger på antagande och det finns en stor osäkerhet i flera parametrar.

2. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Den 22 november 2023 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd av arbetstagare mot risker relaterade till exponering för asbest i arbetet (i denna konsekvensutredning benämnd som direktivet) för att ytterligare skydda arbetstagare mot asbestexponering. Detta direktiv behöver implementeras i svensk lagstiftning.

Asbest är ett material som har använts i Sverige sedan i början på 1900-talet fram till 1982 när det blev totalförbud. Asbest har många bra egenskaper, men hälsoeffekterna för arbetstagarna vid exponering är negativa. Exponering för asbest kan ge sjukdomar som mesoteliom, lungcancer, asbestos och pleuraplack. Latenstiden för att bli sjuk av asbest är cirka 30 år.

Det är en sjunkande trend av sjuktalen för asbestrelaterade sjukdomar, vilket visar att totalförbudet av användning av asbesthaltigt material fick goda hälsoeffekter för

arbetstagarna¹. Data från Socialstyrelsens statistikdatabas visar att antalet nya cancerfall av typen mesoteliom bland män i åldern 20–64 år, har sjunkit från som mest runt 1,7 fall per 100 000 innevånare på 1990-talet till cirka 0,2, år 2023.

Anledningen till att cancerfallen fortsätter att minska beror i första hand på att förbudet att hantera asbest och asbesthaltigt material infördes i Sverige 1982. Minskningen beror också på de krav som finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter som bland annat beskriver vilka åtgärder arbetsgivare måste vidta för att minska exponeringen för asbest vid hantering av materialet.

Det finns ingen data på hur mycket asbest det finns i byggnader i Sverige. Det kan dock antas att det någonstans i alla byggnader som är uppförda före 1982, har förekommit asbesthaltigt material. Det finns enligt statistik från statistiska centralbyrån (SCB) cirka 5,2 miljoner bostäder totalt i Sverige, varav 2,1 miljoner är småhus. Enligt en uppskattad siffra av Boverket bedömdes det finnas 400 000 ton asbest kvar i våra bostäder på 80-talet. Stora mängder asbest har sanerats sedan dess och siffran kan förutsättas vara betydligt lägre idag. Hur mycket lägre har varken Boverket eller vi information om. I siffran 400 000 ton räknas inte offentliga lokaler, skolor, idrottsanläggningar, företags- och industribyggnader. Hur mycket asbest som finns i dessa lokaler finns inte sammanställt men vi kan anta att det finns motsvarande mängd asbest även i dessa byggnader, vilket gör att mängden asbest som fanns i byggnader i Sverige var betydligt mer än 400 000 ton på 80-talet.

3. Vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

För att implementera direktivet behöver ändringar göras i kapitel tre i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön och i kapitel sex i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

En skärpning av bestämmelserna i direktivet görs för att skydda arbetstagare som själva hanterar asbest men även för att skydda de arbetstagare som har arbeten där de kan exponeras för asbestfibrer trots att de själva inte utför arbete med asbest eller asbesthaltigt material. De arbetstagare som berörs kan till exempel vara snickare, kakelsättare eller mattläggare som efter en asbestsanering ska utföra sitt arbete i lokalen. Om inte en tillräcklig saneringen och efterventileringen har utförts av saneringsföretaget kan arbetstagare bli exponerade för asbestfibrer trots att de själva inte arbetar med asbesthaltigt material. Det nya förslaget innebär att kraven föreslås skärpas för att minska risken att andra yrkeskategorier exponeras för asbestfibrer.

När det gäller de krav som finns i direktivet finns det inte något alternativ till att genomföra ändringsföreskrifter. Om Sverige inte inför direktivet i nationell lagstiftning lever vi inte upp till de krav EU ställer och kan straffas i form av böter.

---

¹ Kunskapssammanställning 2019:4, Arbetsrelaterad dödlighet - delrapport 2, Framtida effekter av dagens arbetsmiljö

Genom de föreslagna ändringarna har Sverige implementerat direktivet på det sätt som EU-kommissionen kräver.

4. Beskrivning av olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Utöver införandet av direktivet i nationell lagstiftning finns även möjlighet att införa strängare, eller ytterligare bestämmelser. Arbetsmiljöverket har valt att utnyttja möjligheten att införa några ytterligare bestämmelser som inte enbart utgår från direktivet men som har blivit ett vedertaget arbetssätt. Vi väljer nu att införa dessa bestämmelserna i samband med införandet av ändringarna i minimidirektivet.

Med ett minimidirektiv menas att medlemsstaterna i EU har beslutat om den nivå som minst måste införas i nationell lagstiftning, men medlemsstaterna har utöver miniminivån en möjlighet att införa strängare krav än direktivet. I avsnitt 6 och 14 framgår vilka bestämmelser som inte helt bygger på direktivet.

5. Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Direktivet har krav på sänkning av luftgränsvärdet för asbest. Luftgränsvärde anges i AFS 2023:14 om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön. Sänkningen sker i två steg. Från den 21 december 2025 ska gränsvärdet för asbest i ett första steg sänkas från 0,1 fiber/cm³ till 0,01 fiber/cm³. Det andra steget implementeras i nationell lagstiftning den 21 december 2029.

Andra steget som alltså ska vara genomfört 21 december 2029 innebär att minst ett av de två föreslagna gränsvärdena i direktivet införs i svensk lagstiftning. Medlemsländerna har möjlighet att välja att föra in ett gränsvärde på 0,01 fiber/cm³ men då ska även tunnare fibrer än 0,2 µm ingå i fiberräkningen vid analysen. Det andra gränsvärdet som medlemsländerna kan välja att införa är 0,002 fiber/cm³ men då behöver inte de tunnare fibrerna under 0,2 µm ingå i fiberräkningen vid analysen. Vilket gränsvärde som ska införas i den nationella lagstiftningen, eller om båda gränsvärdena införs, bestäms av respektive medlemsland. De båda hygieniska gränsvärdena för asbestfibrer som föreslås införas 21 december 2029 anses vara jämförbara med varandra.

Arbetsmiljöverket väljer att bara implementera det första steget nu, det vill säga sänka gränsvärdet till 0,01 fiber/cm³. Vi har valt att vänta med att införa det andra steget till den 21 december 2029, och vi kommer i samband med ikraftträdandet i god tid utreda vilka konsekvenser införandet av dessa lägre gränsvärden får.

I samband med införandet av nya gränsvärden 2029 tillkommer en bestämmelse om att fiberräkning ska göras med elektronmikroskop eller med någon alternativ metod som tillhandahåller likvärdiga eller riktigare resultat. Konsekvenserna av dessa ändringar kommer beskrivas i god tid före 21 december 2029.

6 Beskrivning och beräkning av kostnader

En beskrivning av konsekvenser för stat, kommuner och regioner redovisas under avsnitt 6a. Under avsnitt 6b redovisas konsekvenser för företagen med anledning av ändringarna i föreskriftsförslaget.

6a. En beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för staten, kommuner och regioner

Många av de förändringar som föreslås kommer så vitt vi bedömer inte påverka staten, kommunerna eller regionerna. En sänkning av gränsvärdet innebär i praktiken inga förändringar för staten, kommunerna eller regionerna eftersom all sanering eller rivning av asbesthaltigt material vid renovering, ombyggnad eller tillbyggnad utförs med fullständig skyddsutrustning av de företag som har ett asbesttillstånd för rivning. Koncentrationen av asbest i luften i inneslutning under en rivning eller sanering kommer alltid att vara långt över gränsvärdet under arbetets gång, men eftersom personlig skyddsutrustning och teknisk utrustning i form av ventilatorer med hög filtrering av luften används i inneslutningen innebär en sänkning av nivån på gränsvärdet inte några konsekvenser för stat, kommun och regioner som anlitar dessa företag för att riva och sanera asbesthaltigt material.

Den ändring som kan påverka dem är en ändring som föreslås i 3 kap. 15 § föreskriftsförslaget som innebär att arbetsgivaren ska undersöka om det finns asbest i byggnaden innan renoverings- ombyggnads- eller tillbyggnadsarbeten påbörjas.

Det finns redan idag bestämmelser om åtgärder för arbeten med särskild risk i 11 kap. 12 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter (nedan kallad AFS 2023:3). Av 11 kap. 12 § AFS 2023:3 framgår det att arbetsmiljöplanen ska beskriva vilka åtgärder som krävs för vissa särskilda arbetsmiljörisker. En av riskerna, punkt 5, är "arbeten med särskilda arbetsmiljörisker som rivning av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen". I den punkten räknas asbesthaltigt material in och ska hanteras med avseende på de särskilda bestämmelser det medför. Det finns även bestämmelser i 9 kap. 10 § AFS 2023:3 att projektörerna på arbetsstället ska utreda om det finns hälsofarliga material i den del som ska rivras eller byggas om, och den som ska utföra rivningsarbetet ska skriftligen informeras om resultatet av utredningen. I och med att dessa krav redan finns bedömer vi att den införda bestämmelsen inte ger några ytterligare kostnadsmässiga konsekvenser för staten, kommuner eller regioner.

6b. En beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för företag och andra enskilda

Vid implementering av direktivet föreslås ändringar i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten (nedan kallad AFS 2023:13) i kapitel tre om arbete med risk för exponering för asbest, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön (nedan kallad AFS 2023:14) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet (nedan kallad AFS 2023:15).

I tabell 1 sammanfattas alla ändringar som föreslås i AFS 2023:13 och de eventuella konsekvenser ändringarna har gett. Efter tabellen beskrivs några paragrafer där en ändring föreslås i förslaget, och konsekvenserna av ändringen beskrivs utförligt. Många av ändringarna är förtydligande av redan gällande bestämmelser men föreslås föras in i föreskrifterna för att mer efterlikna skrivelserna i direktivet.

Tabell 1 Sammanfattning av de förändringar som föreslås i föreskriftsförslaget.

3 kap. Ändringsföreskrift	3 kap. AFS 2023:13	Förändring	Konsekvenser
1 §	1 §	Ett stycke har strukits "Vid hantering av asbesthaltigt material där halten av asbest är högst 1 viktprocent i ursprungsmaterialet gäller endast bestämmelserna i 3, 15-18, 22 och 23 §§".	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
2 §	2 §	Hänvisningsändringar.	Inga konsekvenser.
3 §	3 §	Definitionen för Sanering är tillagd.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
4 §	4 §	Språkliga förändringar, inga ändringar i sak.	Inga konsekvenser.
7 §	7 §	Undantag för tillstånd är borttaget för demontering av bromsbelägg och andra friktionselement eller formgjutna packningar.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
9 §	9 §	Ett tillägg om att aktuella tjänstbarhetsintyg ska skickas med tillståndsansökan.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
10 §	10 §	Ett tillägg om aktuella tjänstbarhetsintyg ska skickas med tillståndsansökan.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
11 §	11 §	Saneringsarbete är tillagt.	Inga konsekvenser.
11 a §	Ny	Rivning eller sanering av asbest ska prioriteras före andra former av hantering.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
12 §	12 §	Uppgifter som krävs vid en anmälan till Arbetsmiljöverket har utvidgats.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
13 §	13 §	Undantaget i 7 § är borttaget vilket resulterar i en ändring i 13 §.	Inga konsekvenser.
13 a §	Ny	Utbildning för andra arbetstagare än de som hanterar asbesthaltigt material.	Konsekvenser, se förklaring nedan.

3 kap. Ändrings- föreskrift	3 kap. AFS 2023:13	Förändring	Konsekvenser
14 §	14 §	Utvidgat krav på utbildningen för arbetstagare som arbetar med forskning, utveckling och analys samt bearbetning och behandling.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
15 §	15 §	Undersökningsplikten om asbestförekomst har utökats genom förtydligande vilka arbetsgivaren bör efterfråga information från.	Inga konsekvenser.
17 §	17 §	Förtydligande i punkt 1 i punktlistan att åtgärder ska leda till att minimera exponeringen.	Inga konsekvenser.
18 §	18 §	Ett tillägg att arbetsgivaren ska se till att asbesthaltigt damm sprids så lite som möjligt.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
18 a §	Ny	Förtydligande att arbetsgivaren ska stoppa arbetet om det finns anledning att tro att asbesthaltiga material som inte identifierats innan arbetet påbörjades har rubbats så att det finns risk för bildning av asbesthaltigt damm.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
21 §	21 §	Mindre språklig ändring.	Inga konsekvenser.
24 §	24 §	Ett tillägg om att arbetstagare även ska använda handskar, och lämpliga skor eller stövlar vid bearbetning och behandling samt vid rivning.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
26 a §	Ny	Arbetsgivaren ska se till att arbetstagare varje gång som de behöver lämna ett avgränsat område för asbestarbete genomgår lämpliga rengöringsrutiner.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
30 §	30 §	Sanering är tillagt. Informationen om att 1 viktsprocent asbest är borttagen enligt 1 §, genererar en ändring i 30 §.	Inga konsekvenser.

3 kap. Ändringsföreskrift	3 kap. AFS 2023:13	Förändring	Konsekvenser
31 §	31 §	Utvidgat krav om vad särskild utbildning ska innehålla, utbildarens kompetens och att kunskapsprov måste genomföras.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
31 a §	31 §	Delar av 31 § är inlagd i en ny bestämmelse.	Inga konsekvenser.
31 b §	31 §	Delen om utbildningsbevis har lyfts ut ur 31 § och preciserats.	Konsekvenser, se förklaring nedan.
31 c §	Ny	Arbetsgivaren ska kunna visa upp utbildningsintyg.	Inga konsekvenser kravet finns i 13 §.
33 §	33 §	Sanering är tillagt.	Inga konsekvenser.
35 §	35 §	Arbetsplatser ska märkas med antingen Varning – Rivning – Asbest – Tillträde förbjudet för obehöriga eller Varning – Sanering – Asbest – Tillträde förbjudet för obehöriga. Den senare texten är ett förslag på tillägg.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
36 §	36 §	Tillägg i punktlistan gällande rivningsarbete inomhus.	Inga konsekvenser, se förklaring nedan.
37 §	37 §	Sanering är tillagt.	Inga konsekvenser
39 §	39 §	Saneringsarbete är tillagt.	Inga konsekvenser.
40 §	40 §	Ändrad ordföljd, Rivningsområde är utbytt mot arbetsområde	Inga konsekvenser.
43 §	43 §	Sanering är tillagt.	Inga konsekvenser.
44 §	44 §	Fler arbetsgivare omfattas av kraven att anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg	Konsekvenser, se förklaring nedan.
	45 §	Oförändrad lydelse men fler arbetsgivare omfattas av kravet på att upprätt exponeringsregister	Konsekvenser, se förklaring nedan.

Generell förändring som föreslås

Begreppet "sanering" är införd i flera av bestämmelserna i förslaget. Begreppet har inte funnits med tidigare men har ingått i begreppet rivning. Att ordet sanering har saknats har medfört att bestämmelser i vissa fall har blivit otydliga och gett upphov till tolkningsutrymme. Vi väljer därför att föra in begreppet i kombination med

rivning i flera av bestämmelserna i förslaget. Införandet av "rivning eller sanering" innebär i sig ingen förändring eller konsekvens för företagen utan är ett förtydligande och en språklig förändring som följer hur det står i direktivet.

Då gäller föreskrifterna

3 kap. 1 § i föreskriftsförslaget

Följande stycke tagits bort från paragrafen:

"Vid hantering av asbesthaltigt material där halten av asbest är högst 1 viktprocent i ursprungsmaterialet gäller endast bestämmelserna i 3, 15-18, 22 och 23 §§".

Undantaget om att hantering av asbesthaltigt material under 1 viktsprocent har tagits bort är med anledning av det sänkta gränsvärdet för asbest. Arbetsmiljöverkets bedömning är att om arbete utförs i material som innehåller lägre halt än 1 viktsprocent asbestfibrer, kan ändå gränsvärdet i luft överskridas när gränsvärdet föreslås sänkas till en tiondel av dagens gränsvärde.

Konsekvenser för företagen: När företag är osäkra om det är asbesthaltigt material i en byggnad där renovering ska påbörjas, ska arbetsgivaren enligt gällande bestämmelser vidta alla åtgärder som behövs för att identifiera materialet. Det kan göras med en materialanalys innan arbete påbörjas. De företag som skickar materialprov på analys för identifiering, gör det endast för att säkerställa om det finns asbest i materialet eller inte. De provtar inte för att ta reda på koncentrationen asbestfibrer i materialet.

Arbetsmiljöverket bedömer i och med det att ändringen i paragrafen i praktiken inte ger några konsekvenser.

Definitioner

I 3 kap. 3 § föreskriftsförslaget

Begreppet "sanering" föreslås föras in i definitionslistan. Begreppet sanering finns i direktivet men saknas idag i definitionslistan i 3 kap. AFS 2023:13. Införandet av definitionen är ett förtydligande och ger i sig inga konsekvenser, se även under rubriken "generell förändring som föreslås" ovan.

Tillstånd för rivning och sanering

3 kap. 7 § i föreskriftsförslaget

Det har tidigare funnits ett undantag om att arbetsgivare som har arbetstagare som demonterar bromsbelägg och andra friktionselement eller formgjutna packningar som kan demonteras hela, inte behöver ansöka om tillstånd. Detta undantag föreslås tas bort i 3 kap. 7 §.

Konsekvenser för företagen: Arbetsmiljöverket bedömer att borttagandet av undantaget inte påverkar företag då det är väldigt liten sannolikhet att påträffa dessa asbestinnehållande delar i bilar. Bilbesiktningsorgan som vi har varit i kontakt med bekräftar vår bedömning. Enligt chefer och teknisk personal på ett

bilbesiktningsorgan så uppskattar de att det finns väldigt få, om ens några, bromsbelägg och andra friktionselement eller formgjutna packningar som innehåller asbest kvar i fordon idag. Sannolikheten menar de, att träffa på en bil från 60-talet med originalbromsbelägg som innehåller asbest är i princip obefintlig. Borttagandet av undantaget i förslaget bedöms därför inte ge några konsekvenser.

Ansökan om tillstånd - Forskning, utveckling och analys och bearbetning och behandling

3 kap. 9 och 10 §§ i föreskriftsförslaget

Det föreslås i förslaget ett tillägg i punkterna om vad ansökan till Arbetsmiljöverket om tillstånd för forskning, utveckling och analys och om tillstånd för bearbetning och behandling ska innehålla. Tillägget i förslaget innebär att aktuella tjänstbarhetsintyg ska bifogas med tillståndsansökan.

Konsekvenser för företagen: Alla företag som ansöker om tillstånd för forskning, utvecklings och analys och bearbetning och behandling behöver enligt förslaget även bifoga en tjänstbarhetsbedömning för de anställda som ingår i ansökan. Vår bedömning att skicka in tjänstbarhetsintyget i sig inte ger konsekvenser för företag som redan ansöker om tillstånd. Däremot kan flera arbetsgivare än tidigare behöva anordna medicinska kontroller för sina anställda och det bedöms ge konsekvenser. De konsekvenserna behandlas under ändringar för 3 kap. 44 §.

Prioritering av rivning och sanering

3 kap. 11 a § i föreskriftsförslaget

En ny bestämmelse har föreslagits vilket innebär att rivning eller sanering av asbest ska prioriteras före andra former av arbete med asbesthaltiga material. Det innebär att förstahandsvalet ska vara att riva och sanera bort allt asbesthaltigt material vid reparations- ombyggnads- eller tillbyggnadsarbeten istället för att det asbesthaltiga materialet byggs in i konstruktionen.

Konsekvenser för företagen: Byggnader som är uppförda innan asbestförbudet trädde i kraft 1982 kan innehålla asbest. De fastighetsägare som vid renovering av dessa byggnader väljer att prioritera att riva och sanera bort asbest istället för att bygga in det, kommer normalt att få ökade kostnader jämfört med dem som bygger in asbest.

Det är inte ett tvingande krav att alltid sanera eller riva bort asbest men åtgärden ska prioriteras före annan hantering. Sanering eller rivning av asbest kan innebära en stor kostnadsökning för fastighetsägaren. Kostnadsskillnaden att bygga in jämfört med att sanera skiljer sig från byggnad till byggnad. Varken Boverket eller Arbetsmiljöverket har uppgifter om hur många hus som innehåller asbesthaltigt material och som renoveras per år. Hur många av dessa fastigheter som fastighetsägaren kommer att prioritera sanering före att bygga in det asbesthaltiga materialet går inte att förutse. Vi kan konstatera att det blir en kostnadsökning att riva och sanera bort asbest jämfört med att kapsla in materialet. Hur stor skillnaden blir har vi inte uppgifter om eller data att luta oss på för att kunna göra rimliga beräkningar.

Anmälan om rivning och sanering

3 kap. 12 § föreskriftsförslaget

Arbetsgivare som har ett tillstånd för att riva eller sanera asbest behöver göra en anmälan till Arbetsmiljöverket varje gång ett nytt rivnings- eller saneringsobjekt ska påbörjas. Uppgifterna i anmälan föreslås utökats med några punkter.

Konsekvenser för företagen: Den ökade detaljeringsgraden i anmälan som ska skickas in till Arbetsmiljöverket kan innebära en ökad tidsåtgång för företagen. Den ökade informationen innebär i sig inte att nya uppgifter behöver tas fram eftersom uppgifterna redan idag ska finnas hos företagen, det nya som föreslås är att uppgifterna ska skickas till Arbetsmiljöverket i samband med anmälan.

Det är igenomsnitt 27 000 anmälningar om rivning av asbest som inkommer till Arbetsmiljöverket årligen. En anmälan med det utökade innehållet kommer troligtvis ta längre tid att fylla i första gången som anmälan skickas in. Vid ett antagande om att det i snitt tar 15 min extra att göra den utökade anmälan än tidigare. Med en lönekostnad på 700 kr per timme (inklusive sociala kostnader) blir det en extra kostnad för varje företag som gör anmälan på 175 kr (0,25 timmar x 700 kr = 175 kr). Totalt för alla företag blir kostnaden cirka 4,7 miljoner kr (175 kr x 27 000), se tabell 2.

Tabell 2 Redovisning av ökade kostnader för administrativt arbete vid anmälan om rivning av asbest.

Antal anmälningar i genomsnitt per år	Ökad kostnad per anmälan och rivningsobjekt (kr)	Totalkostnad för samtliga anmälningar (kr)
27 000	175	4 725 000

Allmänna åtgärder

Grundläggande utbildning

3 kap. 13 a § i föreskriftsförslaget

En ny paragraf föreslås införas i förslaget som innebär att arbetsgivare ska se till att de arbetstagare som utför ett arbete som medför en risk för exponering för asbesthaltigt damm, har genomgått en grundläggande utbildning om asbest. Arbetsgivaren ska se till att utbildningen upprepas när ytterligare utbildningsbehov konstateras och att den som håller i utbildningen har dokumenterade kunskaper om de områden som utbildningen omfattar. Längd och innehåll på utbildningen ska vara anpassade i förhållande till de berörda arbetstagarnas uppgifter och arbetsmetoder. Efter genomgången utbildning ska arbetstagaren få ett bevis på genomgången utbildning.

Bestämmelserna i paragrafen gäller inte arbetstagare som själva arbetar med asbest eller asbesthaltigt material utan bara de arbetstagare som kan exponeras för asbest men inte själva utför arbetet. För de som arbetar med asbest gäller istället kraven i 3 kap. 14 eller 31 §§. Kravet på en grundläggande utbildning i direktivet för de som kan komma att exponeras, har förts in för att höja medvetenheten och på så sätt

förhoppningsvis minska riskerna för de som kan exponeras för asbestfibrer men inte själv arbetar med asbest.

Konsekvenser för företagen: De som främst är aktuella för den grundläggande utbildningen är arbetstagare i byggbranschen som inte själva arbetar med asbesthaltigt material men som arbetar i byggnader uppförda före 1982 där de kan tänkas stöta på asbesthaltigt material eller där saneringsföretag utför eller har utfört en asbestsanering.

En grundläggande webbutbildning om asbest kostar mellan 1 500 till 2 500 kronor per arbetstagare. Vi har valt att räkna på den lägre summan då det sannolikt blir en lägre kostnad om arbetsgivare köper in utbildningen till flera arbetstagare. Utöver det blir det en frånvaro av arbetstid för varje arbetstagare på cirka en timma. Med en timkostnad på 700 kr (inklusive sociala avgifter) och kostnaden för en webbutbildning på 1 500 kr blir totalkostnaden för varje arbetstagare för en timmas frånvaro från arbetet cirka 2 200 kronor (1 500 kr + 700 kr). Hur många arbetstagare totalt som kommer att behöva gå utbildningen är svårt att bedöma och Arbetsmiljöverket har få data att luta sig på. Enligt statistik från SCB i de näringsgrenar vi bedömer kommer vara aktuella så beräknas det finnas dryga 722 000 arbetstagare, se tabell 3.

Tabell 3 Antal sysselsatta och antal arbetsställen i näringsgren som kan vara aktuell för en grundläggande utbildning om asbest.

Näringsgren (SNI2007)	Antal sysselsatta	Andel män (%)	Antal arbetsställen
Byggverksamhet	388 162	90	75 891
Byggande av hus	95 672	88	16 119
Anläggningsarbeten	36 466	81	2 736
Rivning av hus samt mark och grundarbeten	43 765	91	10 779
Elinstallationer VVS-arbeten och andra bygginstallationer	102 973	92	15 930
Annan specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (tex takarbeten)	38 278	92	7 791
Glastekniker	2 504	95	802
Målare	14 511	90	6 663
Totalt	722 331	89	229 246

Alla dessa drygt 722 000 arbetstagare kommer sannolikt inte behöva gå utbildningen. Om det skulle vara så många som 50 % av dessa arbetstagare som behöver gå utbildningen skulle det ge en totalkostnad på cirka 795 miljoner kronor för alla företag, se tabell 4.

Tabell 4 Redovisning av ökade kostnader för grundläggande utbildning

Antal sysselsatta (50 %)	Kostnad per arbetstagare (kr)	Totalkostnad för samtliga företag (kr)
≈361 000	2 200	≈795 miljoner

Det blir en hög totalkostnad för samtliga företag som berörs att genomföra den grundläggande asbestutbildningen, men utslaget per arbetstagare och företag blir kostanden inte så hög.

Hur stor vinsten blir att dessa arbetstagare får en ökad kunskap om asbesthaltigt material och lära sig känna igen asbesthaltigt material så att de inte exponeras för asbestfibrer går inte att förutsäga, men med dessa förebyggande insatser bedömer vi att ohälsotal och dödlighet som orsakas av asbest fortsatt ska vara låg.

Kunskaperna ska uppdateras när utbildningsbehov har konstaterats. Eftersom det är en grundläggande utbildning för arbetstagare som inte arbetar med asbesthaltigt material dagligen, ska arbetsgivaren tillsammans med skyddsombud i sin riskbedömning avgöra hur ofta kunskaperna behöver uppdateras.

Kunskapsbehovet beror på vilka arbetsuppgifter och förkunskaper arbetstagarna har, och kan variera inom och mellan företag. I särskild utbildning i 31 §, finns bestämmelser om att repetitionsutbildning ska genomföras var femte år, så oftare än det behöver normalt inte arbetstagarna gå i den grundläggande repetitionsutbildningen.

Om vi gör ett antagande att riskbedömningen visar att repetitionsutbildningen behöver genomföras vart tionde år kommer kostnaden för denna utbildning att spridas ut på tio år. Med detta antagande skulle den årliga kostnaden per arbetstagare bli 220 kr och den årliga totalkostnaden för alla företag skulle bli cirka 79,5 miljoner kronor.

Kostanden för den grundläggande utbildningen kan på sikt förutsättas kunna minska om exempelvis någon partsgemensam organisation kan anordna webb-utbildningar om asbest som är gratis eller ges för en mindre kostnad till sina medlemmar.

Allmän utbildning

3 kap. 14 § föreskriftsförslaget

Den allmänna utbildningen är till för arbetstagare som arbetar med forskning, utveckling och analys eller med bearbetning och behandling av asbesthaltigt material.

Innehållet i bestämmelsen har utvidgats genom

- att utbildningen måste vara både teoretisk och praktisk,
- förtydliganden av de moment som ska ingå i utbildningen,
- att utbildningen ska ges av någon med dokumenterade kunskap om de områden som utbildningen omfattar,
- utbildningen ska vara lättförståeligt för arbetstagarna,
- ge dem möjlighet att förvärva de kunskaper och färdigheter som behövs i fråga om förebyggande åtgärder och säkerhet, och
- utbildningen ska avslutas med ett kunskapsprov.

Konsekvenser för företag: Uppräkningen av de arbetsmoment som ska ingå i utbildningen har förtydligats.

Enligt föreskriftsförslaget ska arbetsgivare se till att utbildningen ges av en utbildare med kunskaper om de områden som utbildningen omfattar, vilket kan förväntas ge

ökad kunskapsnivå inom branschen. Utbildningen ska innehålla både teoretiska och praktiska moment och avslutas med ett kunskapsprov, vilket i sig inte ger några konsekvenser för företagen eftersom det är praxis att alla asbestutbildningar ska avslutas med ett kunskapsprov. Den praktiska delen i utbildningen för de som går asbestutbildning för forskning, utveckling och analys kan förväntas bli av enklare art då arbetstagarna arbetar på laboratorium och utbildningen ska anpassas efter arbetsuppgifterna.

Utbildningsföretag som erbjuder asbestutbildning består enligt tillståndsenheten på Arbetsmiljöverket av några få större aktörer. Utöver de stora utbildarna finns många mindre utbildningsföretag. Arbetsmiljöverket har varit i kontakt med några av utbildningsföretagen i Sverige och de bedömer att utvidgningen av kravet inte ger några konsekvenser. Deras bedömning är att utbildningen redan ges av utbildare som har goda kunskaper och de föreslagna utvidgade momenten omfattas redan av dagens utbildning.

Arbetsmiljöverket gör samma bedömning som de utbildningsföretag vi varit i kontakt med, att den utökade bestämmelsen inte bedöms ge några nämnvärt ökade konsekvenser för företagen.

Beräkning av kostnader för att revidera mallen för utbildningsbevisen redovisas i tabell 5.

Undersökning och riskbedömning

3 kap. 15 § i föreskriftsförslaget

Arbetsgivare ska enligt förslaget vidta alla nödvändiga åtgärder som behövs för att identifiera de material som kan tänkas innehålla asbest innan arbetet påbörjas. I föreskriftsförslaget har följande tillägg gjorts:

” I synnerhet genom att efterfråga information från ägarna till lokaler och tekniska anordningar, från andra arbetsgivare och ta del av uppgifter från andra källor, inbegripet relevanta register och dokument. Om sådan information eller uppgifter saknas ska arbetsgivaren säkerställa att en kvalificerad yrkesutövare utför en undersökning av förekomsten av asbesthaltigt material. I undersökningen ska alla nödvändiga metoder som behövs användas för att identifiera förmodade asbesthaltiga material. Arbetsgivaren ska ha tagit del av resultatet av denna undersökning innan arbetet påbörjas. Arbetsgivaren ska ge andra berörda arbetsgivare tillgång till information som erhållits inom ramen för en sådan undersökning.”

Konsekvenser för företagen: I praktiken blir det ingen ändring eftersom undersökning och riskbedömning i 16 § i föreskriftsförslaget, innefattar en undersökning om det finns asbesthaltigt material i byggnaden där en renovering ska utföras. 15 § i föreskriftsförslaget är endast ett förtydligande om att arbetsgivare ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att identifiera om materialet i byggnaden innehåller asbest.

Utöver dessa bestämmelser finns en punkt om särskild risk som ska beskrivas i arbetsmiljöplanen som ska finnas på byggarbetsplatsen enligt 11 kap. 12 § punkt 5 i

AFS 2023:3. Särskild risk innebär i det här fallet rivning av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen. Enligt 9 kap. 10 § AFS 2023:3 ska även projektörerna inför en ombyggnation också utreda om det finns hälsofarliga material i den del som ska rivras, och den som ska utföra rivningsarbetet ska skriftligen informeras om resultatet av utredningen.

Eftersom 15 § bara är förtydligande av krav som redan finns i andra delar av Arbetsmiljöverkets bestämmelser ger tillägget i paragrafen inga konsekvenser.

Förebyggande av dammspridning

3 kap. 18 § föreskriftsförslaget

I föreskriftsförslaget har ett tillägg gjorts i punktlistan till första punkten som tydliggör att "asbesthaltigt damm ska spridas så lite som möjligt".

Konsekvenser för företag: Tillägget är ett förtydligande om att arbete med asbesthaltigt material ska planeras, ordnas och utföras så att exponeringen för asbesthaltigt damm ska vara så låg som möjligt. En åtgärd för att exponering ska kunna vara så låg som möjligt är att asbesthaltigt damm inte sprids. Den nya punkten är ett förtydligande som inte ger några konsekvenser för företagen.

3 kap. 18 a § i föreskriftsförslaget

I föreskriftsförslaget är en ny paragraf inlagd som innebär att arbetsgivaren omedelbart ska stoppa arbetet vid all misstanke om att det finns asbesthaltigt material där arbete ska utföras. Arbetet får inte fortsätta innan relevanta åtgärder har vidtagits för att skydda de berörda arbetstagarna. Åtgärderna ska innefatta en undersökning av materialet med avseende på asbest.

Konsekvenser för företag: Om det finns misstanke om att det är asbesthaltigt material där arbete ska utföras, ska arbetet omedelbart stoppas och sanering utföras. När sanering är utförd får arbetet återupptas. Den nya bestämmelsen är endast ett förtydligande eftersom det sedan lång tid tillbaka är förbjudet att hantera asbesthaltigt material utan tillstånd. Den nya bestämmelsen ger därför inga konsekvenser för företagen.

Personlig skyddsutrustning och hygien

3 kap. 24 § föreskriftsförslaget

Vid bearbetning och behandling samt vid rivning och sanering av asbest eller asbesthaltigt material finns det krav på att viss skyddsutrustning ska användas. Detta krav har utökats med att arbetsgivaren även ska se till att de arbetstagare som omfattas av detta arbete ska använda handskar, och lämpliga skor eller stövlar. Den utökade bestämmelsen är inte beskrivet i direktivet, men är en bestämmelse som vi inför i samband med att direktivet implementeras för att det har funnits en otydlighet i bestämmelsen.

Konsekvenser för företagen: För att minimera exponering för asbest och inte sprida fibrerna vidare ska handskar och lämpliga skor eller stövlar använts där det finns risk för exponering. Fullständig och heltäckande personlig skyddsutrustningen är

praxis sedan länge och riktlinjer är framtagna mellan myndigheten och arbetsmarknadens parter om vilken personlig skyddsutrustning som minst ska användas. Vår erfarenhet från inspektioner och tillståndsgivning hos dessa företag är att de utökade punkterna i bestämmelsen gällande skor, stövlar och handskar redan används. Det nya tillägget i paragrafen bedöms därför inte påverka företagen.

3 kap. 26 a § föreskriftsförslaget

Ny bestämmelse är införd i förslaget med lydelsen:

”Arbetsgivaren ska se till att arbetstagare varje gång som de behöver lämna ett avgränsat område för asbestarbete genomgår lämpliga rengöringsrutiner.”

Konsekvenser för företagen: I den utbildningen alla arbetstagare behöver gå för att få hantera asbesthaltigt material ingår rengöringsrutiner och på vilket sätt arbetstagare klär av sig skyddsutrustning och lämnar ett avgränsat område. Ett avgränsat område kan till exempel utgöras av en inneslutning med trestegssluss. Det finns tydliga riktlinjer om hur arbetstagare lämnar en inneslutning och vilka aktiviteter som ska göras i varje slussteg. Informationen om hur rengöringsrutiner ska utföras har sedan länge ingått i utbildningen för att hantera asbesthaltigt material. Informationen om rengöringsrutiner ska även ingå i hanterings- och skyddsinstruktionerna för arbetet. Den införda bestämmelsen i förslaget är således en bestämmelse som förtydligar att rengöringsrutinen som ingår i hanterings- och skyddsinstruktionerna och som ingår i asbestutbildningen ska följas. Den nya bestämmelsen ger därför inga ytterligare konsekvenser för företagen.

Särskild utbildning

3 kap. 31 § föreskriftsförslaget

Enligt bestämmelsen i 3 kap. 31 § AFS 2023:13 krävs en särskild utbildning för de som leder eller utför arbete med att riva och sanera asbest.

Utbildningens innehåll i förslaget är utvidgad med punkten

- ”användningen av teknisk utrustning och maskiner för att förhindra att asbestfibrer frigörs och sprids under arbetsprocesserna”

Det föreslås vidare i förslaget att

- utbildaren ska ha kunskaper om de områden som utbildningen omfattar,
- innehållet ska vara lättförståeligt för arbetstagarna, och
- det ingår ett kunskapsprov efter avslutad utbildning.

Konsekvenser för företagen: Det nya momentet som föreslås ingå i utbildningen ger i sak inga konsekvenser eftersom det ingår i vid hantering av asbest att asbestfibrer ska omhändertas under arbetets gång med en teknisk utrustning som förhindrar spridning av asbestfibrer.

Att utbildningen ska ges av någon med kunskap om de områden som utbildningen omfattar, vara lättförståelig och att det ska ingå ett kunskapsprov efter avslutad utbildning förväntas ge ökad kunskapsnivå inom branschen. Ett kunskapsprov efter

genomgången asbestutbildning har varit praxis sedan lång tid tillbaka, men förs nu in som en punkt i bestämmelsen. Utbildningsföretag som erbjuder asbestutbildning består enligt tillståndsenheten på Arbetsmiljöverket av några få större aktörer. Utöver de stora utbildarna finns många mindre utbildningsföretag. Arbetsmiljöverket har varit i kontakt med några av utbildningsföretagen i Sverige och de bedömer att utvidgningen av kravet inte ger några konsekvenser. Deras bedömning är att utbildningen redan ges av utbildare som har de kunskaper som behövs och de föreslagna utvidgade momenten omfattas redan av dagens utbildning.

Arbetsmiljöverket gör samma bedömning som de utbildningsföretag vi varit i kontakt med vilket gör att de utökade bestämmelsen inte bedöms ge konsekvenser för företagen.

3 kap. 31 b § föreskriftsförslaget

En ny bestämmelse föreslås införas som anger vad utbildningsbeviset för dem som genomgått asbestutbildning för rivning med tillfredsställande resultat ska innehålla. De nya punkterna som utbildningsbeviset föreslås innehålla är följande

- utbildningens längd,
- utbildningens innehåll,
- språk som utbildningen gavs på, och
- namn, kvalifikationer och kontaktuppgifter avseende den instruktör eller institution som anordnat utbildningen, eller båda.

Konsekvenser för företagen: Den utökade informationen i utbildningsbeviset kan innebära att utbildningsföretag måste uppdatera mallen för utbildningsbevis med den utökade informationen. Ändringen i mallen kan förutsättas göras en gång och kan sedan användas fortsättningsvis vid utbildningar om rivning och sanering av asbest.

Arbetsmiljöverket har inte längre ett register över asbestutbildningsföretag och vi har därmed inte möjlighet att med säkerhet säga hur många utbildningsaktörer det finns i Sverige. Vår tillståndsenhet på Arbetsmiljöverket kan bekräfta att det finns många mindre aktörer som utbildar rivning eller asbestsanerare och att det endast finns några få stora aktörer i Sverige.

Vi gör ett antagande utifrån inkommande ansökningar till Arbetsmiljöverket att det finns cirka 300 olika företag som ger dessa utbildningar i Sverige. Vid gör ytterligare ett antagande om att det i snitt tar 15 min extra att utöka informationen i utbildningsbeviset, inräknat en lönekostnad på 700 kr per timme (inklusive sociala kostnader) blir kostnadsökningen för alla utbildningsföretag att komplettera sina utbildningsbevis med uppgifterna i mallen, cirka 175 kr (0,25 timmar x 700 kr = 175 kr).

Totalt för alla företagen blir kostnaden att utöka informationen i utbildningsbeviset cirka 52 500 kr (175 kr x 300), se tabell 5.

Tabell 5 Redovisning av ökade kostnader för upprättade av mall för utbildningsbevis

Antal företag	Kostnad per företag (kr)	Totalkostnad för samtliga företag (kr)
300	175	52 500

Förebyggande av dammspridning vid rivning och sanering

3 kap. 35 § föreskriftsförslaget

Arbetsgivare ska se till att Arbetsplatsen ska vara tydligt markerad med texten: "Varning - Rivning - Asbest - Tillträde förbjudet för obehöriga". Detta krav föreslås kompletteras med en motsvarande varningstext vid saneringsarbete "Varning - Sanering - Asbest - Tillträde förbjudet för obehöriga".

Konsekvenser för företag: De företag som behöver sätta upp denna markering sysslar med rivning och sanering. De har tidigare satt upp markering med text om "rivning" men eftersom det i direktivet står om "rivning eller sanering", har vi valt att även föra in "sanering" i våra bestämmelser.

Den nya bestämmelsen som föreslås är att företag kan välja att använda markeringen "Varning - Rivning - Asbest - Tillträde förbjudet för obehöriga" eller "Varning - Sanering - Asbest - Tillträde förbjudet för obehöriga".

Företagen kommer i och med ändringen inte behöva fler markeringsskyltar eller markeringsband än tidigare. Vi bedömer att det inte blir några extra kostnader för företagen i längden på grund av förändringen.

3 kap. 36 § föreskriftsförslaget

Vid arbete inomhus ska arbetsgivare se till att inte sprida asbest till andra ställen i byggnaden. Punktlistan för arbete inomhus har i förslaget justerats och har omformulerats och utvidgats. Punkt 1, 2 och 6 i föreskriftsförslaget har utvidgats med följande:

- Platsen för rivningen, saneringsarbetet eller annat arbete med asbest eller asbesthaltigt material är inneslutet (punkt 1).
- Inneslutningen har undertryck genom användning av mekanisk frånluftsventilation (punkt 2).
- Luftslussen ska i första hand utgöras av tre steg. Om detta inte är möjligt får en luftsluss med två steg användas (punkt 6).

Punkt 3 och 4 i föreskriftsförslaget är nya och förslå lyda:

- Luftomsättningen i det inneslutna utrymmet är minst tio gånger per timme. (punkt 3).
- Frånluft från inneslutningen, om det är möjligt, leds direkt ut till fria luften via fläktaggregat med filter (punkt 4).

Konsekvenser för företagen: Tilläggen i bestämmelsen om att luftomsättning ska vara minst tio gånger per timma i inneslutning finns inte preciserat i direktivet men är en tolkning som vi i Sverige och större delen av Europa har gjort sedan

uppskattningsvis 30 år tillbaka för att säkerställa att luften kontinuerligt renas på det asbesthaltiga dammet i inneslutningen. Förtydligandet om att detta klart ska framgå av föreskrifterna är en önskan från bland annat arbetsmarknadens parter. Detsamma gäller tillägget om att inpassering till inneslutning ska göras genom en trestegssluss, alternativt en tvåstegssluss om utrymmet där en sanering ska göras inte räcker för att bygga en sluss i tre steg. Det kan exempelvis vara i lägenheter där badrum ska saneras på asbesthaltigt material, då kan ytan i hallen som ofta är i anslutning till badrum, begränsa möjligheten att bygga en trestegs sluss och då kan en tvåstegssluss vara det enda alternativet.

Vi har valt att föreslå att detta ändras i samband med ändringarna utifrån det nya direktivet och i och med att detta har varit en standard i Sverige bedömer vi att det inte ger några konsekvenser eller kostnadsökningar för företagen.

Medicinska kontroller

3 kap. 44 § föreskriftsförslaget

I förslaget finns det en hänvisning till föreskrifterna om medicinska kontroller i arbetslivet (AFS 2023:15) där det finns krav på att arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg. Det skarpa kravet finns i AFS 2023:15 men konsekvenserna av förändringen redovisas här.

Ändringen innebär att alla som har asbesttillstånd för forskning, utveckling och analys, eller bearbetning och behandling eller rivning (5–7 §§) ska göra medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg. Undantaget om att inte göra medicinska kontroller för dem som arbetar med asbesthaltigt material under 50 timmar föreslås tas bort.

Företag som utnyttjar undantaget att inte behöva söka tillstånd för bearbetning och behandling föreslås nu behöva anordna medicinska kontroller för sina arbetstagare. De som omfattas är företag som behöver borra enstaka hål i material som innehåller asbest. Det kan vara bakstycken på gamla elskåp eller gamla säkerhetsdörrar som tidigare ofta innehöll asbest. Detta borde vara en minskande grupp då mer och mer asbest saneras bort och det blir mindre risk att stöta på asbest vid dessa arbeten.

I nuvarande AFS 2023:13 behöver inte arbetsgivare som omfattas av "annat arbete" i förslaget anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för sina arbetstagare som medför att arbetstagaren exponeras för asbesthaltigt damm, förutsatt att arbetet sker mindre än 50 timmar per kalenderår. Undantaget om att inte göra medicinska kontroller för dessa arbetstagare som arbetar under 50 timmar föreslås också tas bort.

Konsekvenser för företag: Det kommer med anledning av de utökade bestämmelser om medicinska kontroller bli kostnadsökningar för företag som arbetar med bearbetning och behandling och för företag som arbetar med forskning, utveckling och analys.

Av de 230 företag som ansökt om tillstånd för bearbetning och behandling hos Arbetsmiljöverket under de senaste tre åren har cirka 20 % bifogat

tjänstbarhetsintyg till ansökan enligt uppgift från tillståndsenheten på Arbetsmiljöverket. Det innebär att cirka 184 företag (0,80 x 230 ansökningar) omfattas av det nya förslaget.

I varje arbetsgivares asbesttillstånd för bearbetning och behandling ingår uppskattningsvis två arbetstagare som med förslaget nu behöver genomgå medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg. En medicinsk kontroll kostar ungefär 3 500 kr. För varje enskilt företag blir kostnaden 7 000 kr och den totala kostnaden för alla företag blir cirka 1,3 miljoner kronor (184 ansökningar x 7 000 kr). Beräkningarna bygger på att varje företag har två arbetstagare som behöver genomgå medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhet. Skulle det vara fler eller färre blir summan högre eller lägre.

De företag som idag har asbesttillstånd för forskning, utveckling och analys är 36 till antalet enligt Arbetsmiljöverkets statistikenhet. Om samma antagande görs som för dem med tillstånd för bearbetning och behandling, blir den totala kostnaden cirka 250 000 kronor (36 ansökningar x 7000 kr).

230 företag har ansökt om tillstånd till Arbetsmiljöverket för bearbetning och behandling, men hur många företag som har utnyttjat undantaget att inte behöva ansöka om tillstånd finns det inte data på. Det är svårt att uppskatta hur många företag det kan gälla eftersom Arbetsmiljöverket inte får kännedom om de företag som inte ansöker om tillstånd.

Om vi gör ett antagande att antalet företag som påverkas enligt förslaget, och nu behöver göra medicinska kontroller, skulle öka med 20 % så skulle ytterligare 46 företag påverkas av dessa nya krav. Om samma antagande görs som för dem med tillstånd för bearbetning och behandling blir den totala kostnaden cirka 322 000 kr (46 x 7 000 kr).

Totalt för alla företag som påverkas av förändringen blir det en kostnadsökning på cirka 1,9 miljoner kronor, se tabell 6.

Tabell 6 Redovisning av ökade kostnader för medicinska kontroller

	Antal företag	Medicinsk kontroll (kr)	Kostnad för medicinsk kontroll* (kr)
Bearbetning och behandling	184	3 500	1 288 000
Forskning, utveckling och analys	36	3 500	252 000
Företag som utnyttjat undantag att söka tillstånd för bearbetning och behandling	46	3 500	322 000
Totalt			1 862 000

*Summan baseras på att två medicinska kontroller per företag har utförts.

Företag som omfattas av "annat arbete", som benämns i förslaget, som inte är arbeten som nämnts ovan, bedömer vi är arbetstagare som i sina maskiner arbetar i gruvor men som kan komma i kontakt med asbestfibrer från berget vid

gruvbrytning. Det kan också vara arbetstagare på avfallsanläggningar som kan komma i kontakt med asbest från sina maskinhytter när de ska ta emot förslutna förpackningar med asbesthaltigt material för slutlig deponi. Dessa yrkeskategorier förutsätts ha kommit i kontakt med asbesthaltigt material i sitt arbete mer än 50 timmar per år, vi bedömer därför att det inte kommer ge några ytterligare konsekvenser med anledning av ändringsförslaget.

Exponeringsregister

I 45 § AFS 2023:13 finns bestämmelser om att arbetsgivaren ska föra ett exponeringsregister över de arbetstagare som behöver genomgå medicinska kontroller med bedömning för tjänstberhetsintyg. Föreskriftsförslaget har inte ändrats men vilka som behöver genomgå medicinska kontroller med bedömning för tjänstberhetsintyg har utökats. Det gör att alla arbetsgivare som har arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete med forskning, utveckling och analys samt bearbetning och behandling eller rivning och sanering av asbest eller asbesthaltigt material måste föra ett exponeringsregister över dessa arbetstagare.

Företag som har utnyttjat undantaget att inte behöva söka tillstånd för bearbetning och behandling kommer nu behöva upprätta ett exponeringsregister över sina arbetstagare. Detsamma gäller för annat arbete som inte kräver tillstånd eller omfattats av undantaget, men där det finns risk för exponering av asbest och exponeringen har pågått mindre än 50 timmar per kalenderår. De företag som idag har tillstånd för rivning ska redan ha ett sådant register.

Konsekvenser för företagen: Det blir konsekvenser för de företag som måste börja upprätta exponeringsregister. Vi gör ett antagande att de tar 30 minuter att utforma detta register och att lönekostnaden är på 700 kr per timme (inklusive sociala kostnader). Det blir då en kostnadsökning för upprättande av ett exponeringsregister på 350 kr per företag. Om vi räknar på att det är samma företag som behöver anordna medicinska kontroller som behöver börja föra ett exponeringsregister blir kostnadsökningen för alla företag cirka 109 000, se tabell 7.

Tabell 7 Redovisning av ökade kostnader för exponeringsregister

	Antal företag	Upprätta exponeringsregister (kr)	Totalkostnad (kr)
Bearbetning och behandling	230	350	80 500
Forskning, utveckling och analys	36	350	12 600
Företag som utnyttjat undantag att söka tillstånd för bearbetning och behandling	46	350	16 100
Totalt			109 200

Vissa av dessa företag kan redan ha upprättat dessa register. Om så är fallet blir summan lägre än den beräknade summan i tabell 7.

Krav från asbestdirektivet som implementeras i andra föreskrifter

Utöver de kravförändringar som beskrivs ovan påverkas även två andra föreskriftshäften av ändringar i asbestdirektivet, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön och Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

Sänkning av luftgränsvärdet

Ett sänkt gränsvärde för asbest föreslås införas i gränsvärdeslistan i AFS 2023:14. Gränsvärdet för asbest föreslås sänkas från nuvarande gränsvärde på 0,1 fiber/cm³ till 0,01 fiber/cm³.

Även om gränsvärdet sänks till en tiondel av dagens värde så bedömer Arbetsmiljöverket att det inte blir någon påverkan på företagen utöver den påverkan som följer av ovanstående beskrivna kravändringar i avsnitt 6 b.

I kap. 3 AFS 2023:13 finns många krav som arbetsgivaren behöver förhålla sig till för att minska exponeringen av asbest. I och med ändringsförslaget till AFS 2023:13 kommer några ytterligare krav på åtgärder som ska genomföras för att minska arbetstagarnas exponering för asbest. I och med dessa skärpta krav är vår bedömning att arbete med asbesthaltigt material kommer utföras under det nya sänkta gränsvärdet med god marginal.

Justering av föreskrifterna om medicinska kontroller

De föreslagna ändringarna i 6 kap. 1 § AFS 2023:15 innebär att undantag tas bort för när arbetsgivaren inte behöver anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg. Konsekvenser för det redovisas ovan under rubriken medicinska kontroller.

6 c. Sammanfattning av kostnadskonsekvenser

Kostnaderna för företagen beror på många parametrar och det finns också en stor osäkerhet gällande hur många företag som påverkas vilket gör att kostnadsberäkningarna blir osäkra. De kostnader som kan uppkomma i och med regelförändringen summeras i tabell 8. Kostnaderna beräknas komma när föreskrifterna träder i kraft. Vissa kostnader är engångskostnader medan andra återkommer, vilket framgår av tabell 8.

Tabell 8 Beräkning av kostnad för administrativt arbete

Åtgärd	Kostnad per företag (kr)	Totalkostnad för alla berörda företag (kr)	Engångs- eller årlig kostnad	Hänvisning i avsnitt 6b
Anmälan rivning och sanering av asbest	175	4 725 000	Årlig	Se tabell 2
Grundläggande utbildning för de som inte arbetar med asbest men kan exponeras för asbest	2 200**	795 miljoner	Återkommande***	Se tabell 4
Upprättande av mall för utbildningsbevis		52 500	Engångskostnad	Se tabell 5

Medicinska kontroller	3 500	1 862 000	Återkommande vart tredje år	Se tabell 6
Exponeringsregister	350	109 200	Engångskostnad	Se tabell 7
Totalt		~ 802 miljoner		

* Kostnader återkommer delvis vart tredje och femte år.

** Kostnaden gäller per arbetstagare

*** Utbildningen ska uppdateras när det behövs.

Som framgått av den tidigare texten är dessa kostnader mycket svåra att uppskatta och bygger på antagningar och bedömningar. I och med det kan kostnaderna vara både högre och lägre.

7. En beräkning av berörda arbetstagare, uppdelat på män och kvinnor och antal företag

För att få hantera asbest krävs tillstånd från Arbetsmiljöverket. Antalet företag som har tillstånd för att hantera asbest är enligt Arbetsmiljöverkets statistik 1 174, se tabell 10. Varje år ansöker cirka 400 företag om tillstånd och tillstånden gäller vanligtvis i tre år.

Tabell 10 Antal företag som har tillstånd för att hantera asbest.

	Ansökan om tillstånd 2021	Ansökan om tillstånd 2022	Ansökan om tillstånd 2023	Totalt antal företag med tillstånd under 2021–2023
Rivning och sanering av asbest	321	306	281	908
Bearbetning och behandling	69	85	76	230
Forskning, utveckling och analys	10	11	15	36
Totalt antal företag	400	402	372	1 174

Arbetstagare som kan exponeras för asbesthaltigt damm finns främst inom byggsektorn. Arbetstagare som kan bli utsatta för skadligt asbestdamm är till exempel

- rivningsarbetare
- rörmontörer
- elektriker
- byggnadssnickare
- golvläggare
- värmetekniker
- ventilationsmontörer
- målare
- glastekniker

Arbetsmiljöverket har inte möjlighet att ta ut statistik över antalet manliga och kvinnliga arbetstagares som ingår i ansökan om tillstånd för asbest. Enligt

Arbetsmiljöverkets inspektörer så är de flesta arbetstagare män som exponeras för asbest inom rivning eller sanering samt bearbetning och behandling. Vid en kontakt med branschen där frågan har ställts, kan uppgiften styrkas om att det är en klart övervägande andel män som arbetar med rivning eller sanering av asbest. Deras uppfattning är att så mycket som 98 % av alla som river, sanerar, bearbetar eller behandlar asbest är män.

Arbetsmiljöverket har inte heller möjlighet att ta ut statistik över kvinnliga och manliga arbetstagare som analyserar asbest på laboratorier. En uppskattning som vi gör, utifrån inkomna ansökningshandlingar om tillstånd, är att det är ungefär lika många kvinnor som män som arbetar på laboratorier med asbesthaltigt material.

8. En beskrivning och om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges ovan under avsnitt 6

Företag måste alltid hålla sig informerade och inhämta information om det förändrade regelverket. Därutöver har Arbetsmiljöverket inte bedömt andra kostnader eller förändringar utöver de som redan har specificerats.

9. En redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

De föreslagna förändringarna i föreskrifterna är främst de krav som finns i det aktuella EU-direktivet och redovisas ovan under respektive paragraf i ändringsförslaget under avsnitt 6b. Utöver direktivet har tre bestämmelser förts in i förslaget som inte direkt är direktivstyrda. Det kommer främst av att de under många år har gällt som praxis i Sverige och vi väljer nu att införa bestämmelserna i förslaget. En sammanställning av de föreslagna ändringarna som inte grundar sig på direktivsändringarna är uppräknade i avsnitt 14. Ändringarna beror också på att gränsvärdet sänks och att dessa åtgärder bedöms behövas för att inte risker komma över det lägre gränsvärdet.

Medlemsländerna har alltid en möjlighet att göra mer än vad direktivet säger, men vi har valt att lägga oss på miniminivån för att begränsa kostnaderna för företagen.

10. En bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser och samrådsmöten.

Datumet för ikraftträdandet är fastslaget i direktivet och direktivets bestämmelser ska vara införda i nationell lagstiftning senast den 21 december 2025. I och med det behöver ändringsföreskrifterna träda i kraft samma datum.

Information om de nya bestämmelserna kommer ges via de informationskanaler som vanligen används vid föreskriftsändringar såsom Arbetsmiljöverkets webbplats och sociala medier. I övrigt kommer information ges till företagen i samband med

tillståndsgivning och utskick till företag som har giltiga tillstånd. Arbetsmiljöverket planerar också att ha informationsmöten med parterna.

11. En beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

En utvärdering av hur de nya föreskrifterna fungerar i tillsynen genomförs normalt ett år efter ikraftträdandet. För att följa upp hur de nya kraven i asbestdirektivet fungerar i tillsynen planerar SLIC (Senior Labour Inspectors Committee) att genomföra en kampanj på EU-nivå under åren 2026–2027. Arbetsmiljöverket planerar att delta i den kampanjen och kommer i och med den kunna följa upp och utvärdera de nya föreslagna föreskrifterna.

12. Om förslaget rör kommuner eller regioner ska KU innehålla en bedömning av om förslaget inskränker den kommunala självstyrelsen. Om förslaget innebär en sådan inskränkning ska överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas (8 § KUF).

I den mån kommuner och regioner påverkas sker det i deras civilrättsliga egenskap av arbetsgivare. Reglerna påverkar alltså inte kommuner och regioner på annat sätt än andra arbetsgivare och därmed påverkas inte heller den kommunala självstyrelsen.

13. Bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

De föreslagna föreskrifterna inför de artiklar och bilagor som finns i det fastställda direktivet listade under rubriken "Uppgift om de bemyndiganden som Arbetsmiljöverkets beslutanderätt grundar sig på". Föreskrifterna är också i övrigt i överensstämmelse med våra skyldigheter gentemot EU, exempelvis i förhållande till proportionalitetsprincipen och EU:s regelverk för att motverka diskriminering.

14. Om ett förslag till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt går utöver direktivets miniminivå ska skälen för detta anges

Förslaget till genomförande i nationell rätt går delvis utöver direktivets miniminivå. De delar som går utöver direktivet är följande:

- Bestämmelsen om skyddsutrustning som har ändrats i 3 kap. 24 §
- Luftomsättningen i inneslutningen ska vara minst tio gånger per timme som har ändrats i 3 kap. 36 §
- Antal steg i slussen ska i första hand utgöras av tre steg som har ändrats i 3 kap. 36 §.

Alla dessa krav som går utöver direktivet har gällt som praxis i väldigt många år Sverige. Arbetsmiljöverket bedömer att specificering av dessa punkter inte ger några konsekvenser, se avsnitt 6 b.

15. Uppgift om de bemyndiganden som Arbetsmiljöverkets beslutanderätt grundar sig på

Arbetsmiljöverkets bemyndigande för dessa ändringsföreskrifter finns i 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166), och Arbetsmiljöverket jämför då även med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 av den 22 november 2023 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet.

16. Kontaktpersoner på Arbetsmiljöverket

Mona Hygerth	010-730 97 49, mona.hygerth@av.se
Gustaf Bäck	010-730 91 27, gustaf.back@av.se